La carn és feble: santjustencs llicenciosos en el segle XIV

Juli Ochoa. Centre d'Estudis Santjustencs

Les visites pastorals

Una de les obligacions dels bisbes de l'Església catòlica són les anomenades Visites Pastorals, en les quals prenen contacte d'una manera directa amb els integrants de les diferents parròquies de la diòcesi. Es tracta de supervisar tant l'estat i qualitat del patrimoni material com la bona marxa dels valors morals de la seva feligresia. Aquestes visites s'han anat fent de manera regular, de tal manera que almenys cada cinc anys es visiten totes i cadascuna de les diferents parròquies d'una diòcesi. No és aquesta cap pràctica moderna, i ja des d'èpoques prou reculades se'n conserven testimonis documentals.

El bisbe Ponç de Gualba

Tal és el cas de les que va realitzar a la nostra parròquia el bisbe Ponç de Gualba (?, s. XIII - Barcelona, 1334), en què podem trobar reflectides algunes de les febleses dels santjustencs d'aquell temps. Aquest bisbe era nebot de Guerau de Gualba, que anteriorment també havia estat bisbe de Barcelona i, prèviament havia estat sagristà de la seu de Mallorca, canonge de Barcelona i administrador de la seu vacant de Mallorca.

Home molt actiu, quan l'any 1303 va ser consagrat bisbe de Barcelona va intervenir en els molts conflictes que hi havia als monestirs diocesans. També va començar a fer i enregistrar tota una sèrie sistemàtica de visites pastorals a les diferents parròquies de la seva diòcesi.

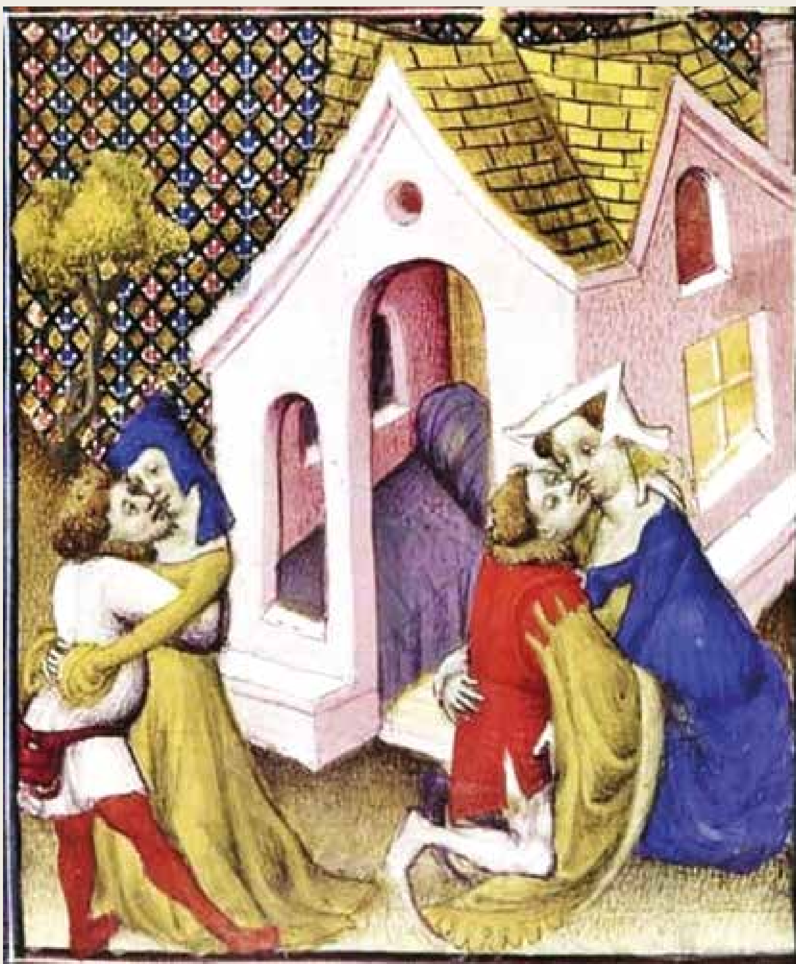
Els llicenciosos santjustencs

La primera de les que tenim constància va tenir lloc l'any 1309, essent atès per Mn. Guillem de Canet, rector d'aquesta parròquia, acompanyat per alguns dels prohoms locals i, en acabar la seva visita, el bisbe va redactar el següent informe:

"Sant Just de Verç. El dijous, dia 15 de les calendes de gener [18 de desembre de 1309], l'esmentat Senyor Bisbe va visitar l'església de Sant Just de Verç, on entre altres coses van ser convocats els feligresos Simó Bonanat, Pere Orts, Guillem Canut i Domènec Gomar, els quals van dir al jurat que Guillem del Puig ha fornicat públicament amb Ròmia i es diu que ha tingut un fill d'ella. Totes les altres coses són correctes".

Sepulcre del bisbe Ponç de Gualba, a la catedral de Barcelona

Qui més, qui menys, feia el que podia...

La següent visita va tenir lloc quan encara no havien passat quatre anys de l'anterior. En aquesta ocasió no va poder assistir personalment el bisbe, i hi va enviar en el seu lloc el seu vicari general, Hug de Cardona. Aquest ja no va ser atès per Mn. Guillem de Canet, sinó per Mn. Pere Pons, beneficiat d'aquella parròquia. El preceptiu informe posterior a la visita deia:

Conductes llicencioses a l'Edat Mitjana

"Sant Just de Verç. El mateix any i dia dijous 7 dels idus de juny [7 de juny de 1313] Hug de Cardona ardiaca de Barcelona i vicari general del Senyor Bisbe vaig visitar l'església de Sant Just de Verç i vaig rebre personalment els testimonis sinodals, a saber: Simon Bonet i Guillem Canut, feligresos de l'esmentada església, que foren interrogats per jurament sobre el servei de l'església i de l'estat de la parròquia i van dir que tot estava en bones condicions excepte que Jaume Gisbert fornicava amb Saura Poch. Pere Pons, prevere que governava l'esmentada església, va ser interrogat sobre l'anterior i va dir el mateix, afegint també que un tal Bosom és un conjurador [es refereix que feia conjurs contra el "mal d'ull", una mena de màgia d'un nivell no gaire alt]. Totes les altres coses són correctes".

La darrera visita en temps d'aquest bisbe de la qual tenim constància va tenir lloc 12 anys després. És possible, però, que en l'interval n'haguessin hagut d'altres. En aquella ocasió, per absència del nou rector, Mn. Ramon de Guardiola, va ser atès un altre cop pel capellà beneficiat Mn. Pere Pons. Un cop finalitzada la visita, l'informe preceptiu deixava ben clar que la carn era feble i encara hi havia santjustencs que acabaven ensopegant amb la mateixa pedra:

"Sant Just de Verç. El dimecres, que va ser el sisè dia de les calendes de juliol [26 de juny de 1325], l'esmentat senyor bisbe visità l'església de Sant Just de Verç. I allà foren convocats els feligresos Ferrer Bonshom, Pere Ferriol i Pere Gisbert, que van dir al jurat que Pere d'Apiaria estava fornicant públicament amb Guillema Moragues, de la qual té fills".

A partir d'aquest moment ja no coneixem posteriors visites d'aquest actiu bisbe a la nostra parròquia. No gaire temps més tard, per una desavinença amb el rei Jaume II el Just, va ser exiliat l'any 1326 juntament amb el seu seguici de clergues, però, revocat aquell exili pel papa Joan XXII, fou restituït altre cop al seu bisbat.

Ponç de Gualba va morir a Barcelona l'any 1334 i està enterrat a la capella del Patrocini de la seva catedral, on té una sepultura amb estàtua jacent.<

Una visita pastoral

